

مدل R.S.V.P: فرآیند خلاقِ سنجش تا عمل در طراحی شهری

مسعود علیمردانی^۱، سینا رزاقی اصل^۲، کسری کتاب اللهی*^۳، محدثه میری^۴

۱- استادیار گروه شهرسازی دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران

۲- استادیار گروه شهرسازی دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران

۴- دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران

چکیده:

تعدد منابع، مقیاس و گروه‌های ذینفع در طول انجام یک طرح، موجبات بروز مدلی جدید تحت عنوان R.S.V.P را فراهم آورد. پژوهش حاضر با هدف شناخت ماهیت، پیشینه و برخی از مهمترین تجارب صورت گرفته، ضرورت پرداخت به این مدل را در ایران متذکر می‌شود. یافته‌های نوشتار تأکید دارد که مدل R.S.V.P وامدار هنرهای موسیقی، نمایشی و ترسیمی بوده و قابلیت استفاده در رشته‌های مشابه همچون طراحی شهری را دارد. در این پژوهش سعی بر این بوده تا مؤلفه‌های این چرخه به درستی شناسایی شده و تأثیر آن‌ها بر عملکرد فرآیند بررسی گردد. طبق یافته‌ها، این مدل جهت شفاف‌سازی فرایندها به کار گرفته می‌شود و هر کدام از مؤلفه‌های چهارگانه، نماد یک بخش از مدل می‌باشد. این مدل با استفاده از امتیازات (S) سعی در نمایش و تحلیل منابع موجود در محیط (R) دارد. جهت بررسی بازخوردها و تصمیم‌سازی نهایی از تحلیل عملکرد (V) استفاده می‌نماید، و محصول نهایی (P)، نشان‌دهنده مسیر طی شده می‌باشد.

واژگان کلیدی: منابع، امتیازات، تحلیل عملکرد، مدل R.S.V.P، طراحی شهری

مقدمه:

یکی از روش‌ها و فرآیندهای سنجش، ارزیابی، بازخورد و عمل در معماری و شهرسازی منظر، مدل R.S.V.P می‌باشد. مبانی و عملکرد این مدل عمدتاً وامدار هنرهای موسیقی، نمایشی و ترسیمی است که علیرغم گذشت بیش از ۵ دهه از عمر آن، و با وجود کاربردی بودن مدل و رواج استفاده از آن در کشورهای صاحب‌نام در زمینه معماری و شهرسازی جهان، تا کنون در ایران مورد توجه قرار نگرفته است. هدف این مدل، ایجاد فرآیندی خلاق، تعاملی، برگشت‌پذیر و غیر خطی است که بر اساس رخدادهای موجود در محیط تحلیل می‌گردد. با مشاهده مقالات، پایان نامه‌ها و پروژه‌های شهرسازی در ایران، محدودیت مدل‌های سنجش و ارزیابی محیط مشهود است و نیز در معرفی و استفاده از مدل‌های معتبر دنیا، تلاش مثمر ثمری صورت نگرفته است. بنابراین هدف از این پژوهش ارائه مدل R.S.V.P، به عنوان مدلی جامع و شامل در معماری منظر و طراحی شهری، و امکان‌سنجی استفاده از آن در رشته‌های مذکور می‌باشد. لازمه تحقق این هدف، شناخت و فهم مبانی نظری این مدل می‌باشد. اساس پرسش آغازین در نوشتار حاضر این بود که "مدل R.S.V.P، واجد چه مبانی و عملکردی بوده و آیا قابلیت استفاده در ایران و رشته طراحی شهری را به عنوان مدلی معتبر و رسمی و جایگزین مدل‌های مرسوم، دارد؟" در جهت پاسخ به این پرسش، نوشتار حاضر از هفت بخش تشکیل شده است. در بخش اول، منشأ، مبانی و مفاهیم مدل بررسی می‌شود. در بخش دوم عملکرد مدل شامل کاربرد و ماهیت مولفه‌ها تشریح می‌گردد. در بخش سوم به ابزار و روش‌های مورد استفاده در مدل که براساس مولفه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد، پرداخته می‌شود.